

Katedra trestního práva

Posudek oponenta na rigorózní práci Mgr. Ireny Květenkové „Nepříčetnost a zmenšená příčetnost“

Předložená rigorózní práce obsahuje 117 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, pěti kapitol a závěru. Okruh použité literatury je dosti obsáhlý a zahrnuje i velkou řadu prací zahraničních autorů. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Po formální stránce předložená práce nesporně splňuje požadavky na ni kladené.

Autorka si za téma své práce zvolila problematiku nesporně složitou a náročnou, která nebývá často námětem odborných prací.

Po stručném úvodu, ve kterém autorka charakterizuje cíl své práce, se nejprve věnuje historickému vývoji právních důsledků „nepříčetnosti“. Na podkladě literárních pramenů podává velmi pěkný a poměrně obsáhlý přehled vývoje názorů od dob římských až po současnost.

Další kapitolu práce představuje komparativní studie české, německé a rakouské právní úpravy. V této části práce autorka vhodně čerpá i z poznatků lékařských věd. Velmi pěkně je provedena analýza německé a rakouské literatury a zobecnění závěrů. S autorkou lze souhlasit v tom, že obecná úprava je vhodná, resp. že pojem příčetnosti je pojmem právním a jeho posouzení pak ovšem odvislé od poznatků lékařských věd. Rovněž lze souhlasit s kritikou faktu, že pojem zmenšené příčetnosti není zákonem dosud vymežován. Konečně za správné lze považovat i stanovisko autorky obhajující institut zmenšené příčetnosti oproti některým názorům nepřipouštějícím jiný „stav“, než příčetnost nebo nepříčetnost. Autorka se zjevně neztotožňuje s těmi názory, které nedostatek rozumové a mravní vyspělosti mladistvého považují za jistý případ nepříčetnosti. Důvodný je postřeh autorky kritizující zákonodárcem použitý pojem „návyková látka“. V závěrečných částech této kapitoly se pak autorka záslužně nevyhýbá ani složité problematice odpovědnosti za trestný čin spáchaný pod vlivem návykové látky v nepříčetnosti, přičemž důvodně poukazuje na některé formulační nedostatky české právní úpravy.

Následující stručná kapitola práce se zabývá analýzou právní úpravy obsažené v nově přijatém trestním zákonu. Je ovšem otázka, zda schopnost rozpoznat „protiprávnost“ činu v plném rozsahu pokrývá případy, které dosud označujeme jako schopnost rozpoznat „společenskou nebezpečnost“, tj. ve smyslu společenské škodlivosti.

S problematikou, která je těžištěm práce, pak nepochybně souvisí i předposlední a poslední kapitoly věnované ochranným opatřením a procesním aspektům nepřičetnosti, včetně problematiky znaleckého zkoumání.

Ve stručném závěru pak autorka shrnuje poznatky, ke kterým ve své práci dospěla a zejména provádí hodnocení budoucí české právní úpravy, kterou považuje za zdařilou. Výhradu vyslovuje toliko k zachování zákonného značení trestného činu „opilství“, které považuje za zavádějící.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit jako velmi zdařilou. Autorka prokázala výbornou znalost zvolené problematika a jejích širších souvislostí, včetně dosavadního literárního zpracování. Zvláště kladně třeba hodnotit mimořádný rozsah zpracovaných zahraničních pramenů, utřídění získaných poznatků a snahu po formulování vlastních stanovisek. Autorka prokázala způsobilost samostatné odborné tvůrčí práce. Předložená rigorózní práce po formální i po obsahové stránce nesporně splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Při ústní obhajobě své práce by se autorka mohla vyjádřit k otázce, jaké procesní důsledky spojuje současný trestní řád se situací, kdy mladistvý nebude v trestním řízení shledán trestně odpovědným pro nedostatek rozumové nebo mravní vyspělosti.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě práce a úspěšné ústní zkoušce byl Mgr. Ireně Květenkové udělen titul doktora práv.

V Praze dne 27.1.2009

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc. /
oponent